

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Венета Ханджийска-Янкулова,**

на дисертационния труд за присъждане на образователна и научна степен доктор в професионално направление 2.2 История и археология на **Денис Даниелов Борисов**, докторант редовно обучение към Катедра Археология, Исторически факултет на Софийски университет „Св. Кл. Охридски“, на тема: *Икономически и културни контакти на Северозападна Тракия с гръцкия свят (V–I в. пр. Хр.)*“, с научен ръководител: доц. дн Нарцис Торбов (УниБИТ)

Темата за икономическите и културни контакти в древността винаги е била интересна на изследователите, като не губи своята актуалност, поради непрекъснатото натрупване на нови данни за процесите на взаимодействие в миналото. Представената за защита докторска дисертация си поставя трудоемката цел да изследва *„икономическите и културни контакти на Северозападна Тракия с гръцкия свят през класическата и елинистическата епохи чрез анализ на археологически паметници от Северозападна Тракия и писмени извори, свързани с историята на този регион и Тракия като цяло, имащи отношение към разглежданата проблематика“*. Затрудненията са предпоставени както от обширния териториален обхват на изследването, така и от широките хронологически граници. Допълнително, оскъдните изворови данни и малкото проучени археологически контексти, изправят Денис Борисов пред сериозно предизвикателство.

Структурата на дисертационния труд е с общ обем от 427 страници и включва Увод, пет глави, Обобщение (вместо Заключение), Каталог, използвана литература и приложения (карти, таблици и табла). Първоначалното впечатление е за добре структурирана и прецизно изготвена в техническо отношение работа. При оформянето на Съдържанието и аотирането на отделните параграфи/части на главите е подходено различно, което на места затруднява четящия.

В Увода докторантът традиционно формулира своите основни изследователски цели и задачи, като пропуска да отбележи кое го мотивира да работи по тази проблематика и къде вижда потенциал по отношение на собствения си принос. Определени са хронологическите и териториални граници, като последните не са ясно прецизирани. В Увода са посочени и археологическите материали, които

се разглеждат – изключително разнообразни по вид, функция и контекст. Обединяващи в случая са техният произход – изделия на елински майстори (или изработени в местни ателиета под елинско влияние) и наличието на публикация. Макар, че дава заявка да предложи „анализ на историческите извори“ (впрочем, една твърде сложна и може би подходяща за отделен дисертационен труд тема) Денис Борисов се ограничава до споменаване на няколко избрани източника, с цел да очертае историческото развитие на региона през втората половина на I хил. пр. Хр. Вероятно осъзнавайки огромният обем информация, която трябва да бъде анализирана, той изключва монетите, които въпреки, че в повечето случаи са случайни находки, са основен извор на материал, що се отнася до търговските контакти и е редно поне частично да бъдат разгледани. От друга страна, единствената находка от групата на амфорната тара (родоски амфорен печат), включена в каталога е използвана многократно, за да бъдат направени важни изводи за интензитета на търговския обмен, за пътищата на проникване, за хронологията.

Първата глава представлява своеобразен историографски преглед на проучванията, които пряко или косвено са свързани с темата на дисертацията. В нея Денис Борисов педантично и в хронологическа последователност представя проучвателите и обектите на техните изследвания. Като оценявам положително големия обем информация, която е събрана, смятам, че по-обобщеното представяне, с по-ясно акцентирание на характерната за отделните периоди проблематиката, би било по-подходящо. В случая и обстоятелственото описание на археологически находки, които подробно са представени в каталога и в основната част от изследването, също е излишно повторение.

В следващите четири глави са представени различните групи археологически материали, които са в основата на изследването – керамични и метални съдове, накити и тоалетни принадлежности, защитно въоръжение. В случая те отново са описани подробно, като с цел определяне на произхода и датировката им, са приведени многобройни аналогии. Боравенето с огромния обем информация от страна на Денис Борисов заслужава похвала, но при редица примери посочването на множество паралели, понякога в твърде отдалечени контексти, е излишно и не допринася за целите на анализа. Може би именно това затруднява допълнително докторанта и не му позволява ясно да открие акцентите в заключителните части на всяка от главите.

Финалната част на изследването е озаглавена „Обобщение“, което реално отразява представеното в нея. Тук Денис Борисов резюмира направените в основния текст изводи, като отново, с цел да се открие личният му принос, е необходимо по-категорично да заяви собственото си мнение по отношение на изказаните хипотези.

Реално най-приносната част от изследването, която е и основополагаща, е Каталогът. Той се отличава с прецизност и изчерпателност, добре е илюстриран и дава възможност за анализ на огромната по обем информация. Може би има какво да се желае по отношение на структурата му, но в случая право на автора е да реши това.

Денис Борисов покрива минималните изисквания за присъждане на докторска степен. Има три научни публикации по темата на изследването си. Авторефератът отразява точно съдържанието на дисертацията.

В заключение, като имам пред вид положителните качества на дисертационния труд на Денис Борисов гласувам положително и препоръчвам на докторанта да бъде присъдена образователната и научна степен „Доктор“.

31.05.2024 г.

доц. д-р Венета Ханджийска-Янкулова